

Biskop Valdemar (Podebusk) i Odense meddelar att han i enlighet med det uppdrag han fått av påven Gregorius XI anlant till Vadstena kloster för att där utföra en fullständig undersökning rörande den framlidna fru Birgitta, som överförts från Rom till Vadstena, hennes liv och seder och även de mirakler som skett genom hennes förtjänster. I Vadstena var högt uppsatta herrar och fruar från hela Sveriges rike församlade, vilka umgått med Birgitta alltsedan ungdomen. Dessa personer avlade vittnesmål i närvaro av biskop Nils (Hermansson) i Linköping, Nils Johansson (Feet), dekan i Uppsala och kanik i Linköping, Lars Ödesson, kanik (i Linköping), Henrik Hennekesson, prebendat vid Linköpings domkyrka, och riddaren Vicke van Vitzen, hövitsman på Kalmar slott.

Först vittnade riddaren Karl Magnussons änka fru Märta (Turesdotter Bielke) av Broby, som var 60 år och änka sedan 33 år. Hon hade känt Birgitta sedan ungdomen och vittnade att Birgitta alltid tjänat Gud och med stor lust ägnat sig åt böner, allmosor och andra fromhetsverk. Efter att Birgitta ingått äktenskap hade hon ett särskilt hus för fattiga och sjuka; varje dag besökte hon de sjuka och delade ut förnödenheter till dem och utsåg även andra till samma uppgift. Hon hade som daglig vana att alltid delta i gudstjänsten före middagsmålet och därefter arbetade hon med pryndandet av altaren och prästräcker med mera. Vid makens frånvaro låg hon på en hård och obekväm säng nattetid och på dagtid var hon iklädd en sträv klädnad. Närvarande vittnen vid fru Märta vittnesmål var Nils Johansson (Feet), dekan i Uppsala och kanik i Linköping, samt Tord Andersson och Ragvald Anundsson, kaniker i Linköping.

Ingeborg, dotter till riddaren Bo (Nilsson), var 60 år och hade levat som änka i 27 år. Hon vittnade, i närvaro av samma vittnen som ovan, att Birgitta under sin ungdomstid fört ett jungfruligt liv och ringaktat alla utsvävningar och orena handlingar. Sedan hon ingått äktenskap ägnade hon sig åt bön, gudstjänst och fasta och gåvor åt de fattiga. Efter makens död levde hon som änka i 33 år. Riddaren Erik (Turessons) dotter Ingeborg, vilken var 50 år och hade levat som änka i 13 år, uppgav att hon lärt känna Birgitta efter att hon blivit gift. Ingeborg vittnade bland annat om att Birgitta levde enkelt och utan prydnader av guld eller silver. Hon tuktade sin kropp genom att bära sträva och hårda kläder, såväl i sängen på natten som på dagen, och hon försökte förmå sin make att leva som hon. Såväl före som efter sin makes död samlade Birgitta fattiga och lytta i ett särskilt hus, och tillsammans med andra utvalda personer gav hon dem alla förnödenheter och lät iordningställa bad och tvättade deras kroppar. Vidare lärde hon sin make, som var en olärd lekman, bland annat att läsa den heliga jungfruns tideböner. Efter att ha blivit änka lade hon omedelbart bort alla kroppsliga utsmyckningar i Sverige och iklädde sig en sträv och enkel klädnad av fårskinn; hon undvek också all lyx i sin mat. Genom sina ord förde hon kvinnor på olika platser med dåligt leverne till ett gott liv och botgöring. Ingeborg vistades hos Birgitta under fem år, då hon även besökte helgonens gravar tillsammans med henne så ofta att krafterna tröt. Birgitta längtade efter Kristus så till den grad att hon varken ville höra talas om världens fåfängliga prakt, som förr funnits i Rom, eller vända blicken till sådant. Hon bad ständigt med tårar i kyrkor eller på privata platser, och varje dag sjöng hon själv tideböner med sin egen röst tillsammans med de präster som bad med henne, innan hon gick runt till helgongravarna för att få avlat. Vidare biktade hon sig dagligen och avhöll sig från alla utsvävningar.

Herr Magnus Gudmarssons dotter Ingeborg, hustru till Erengisle (Sunesson) jarl, var 50 år och vittnade, med ovanstående vittnen närvarande, att Birgitta alltid ägnade sig åt bön såväl på förmiddagen som på eftermiddagen, och på sin lediga tid betjänade hon de fattiga. Riddaren Nils Dannes dotter Iliana, hustru till Nils Håkansson (Läma), var 48 år, umgicks med Birgitta under hennes äktenskap och vittnade om att Birgitta lät fattiga, sjuka och lytta föras till sin gård där hon gav dem husrum i en stor byggnad som var avsedd för detta ändamål. Som tjänare gav hon dem ärbara fruar vilka gav dem mat och alla förnödenheter. Varje dag tvättade Birgitta fötterna på tolv av de fattiga, i synnerhet på fredagarna men även på andra dagar. Hon levde dag och natt ett hårt liv när maken var frånvarande. När han avlidit lämnade hon denna världens prakt och levde i Alvastra kloster som tillhör cisterciensorden, där Birgitta begravde sin make och tjänade Gud iklädd en grov klädnad, tills hon begav sig till Rom. Varje dag biktade hon sig, såväl medan hon levde i sitt hus som i klostret. Om hon yttrat ett hårt ord till en tjänare eller tjänarinna biktade hon sig genast. På natten steg hon upp flera gånger för att be, men vid gryningen steg hon upp slutgiltigt och stannade kvar i kyrkan ända till första tidebönen. För att värma sig gick hon sedan till ett rum med eldstad och medan hon vistades där läste hon ett avsnitt i psaltaren; därefter återvände hon till kyrkan för att fram till middagsmålet be och åhöra tideböner. Efter middagsmålet dröjde hon kvar en stund i bön och ägnade sig därefter åt utsmyckandet av altaren och prästräcker och lät göra kalkar som hon gav åt kyrkorna. Vid tiden för vesper återvände hon till kyrkan. Efter kvällsvarden avhandlade hon ärenden med sitt husfolk; därefter läste hon kompletorium och talade sedan inte med någon förrän vid den första tidebönen följande dag. Genom fasta avhöll hon sig alltid från att äta kött på

måndagar och onsdagar; på fredagar liksom på dagen före apostlarnas och den heliga Jungfruns festdagar och flera andra helgons fester fastade hon på bröd och vatten. Så tålmodig var hon att hon aldrig upprördes av smälek och oförrätter utan behöll alltid ett glatt anlete. Kung Magnus, som från sin ungdom levde ett fromt liv, hörde talas om hennes rykte och lät kalla henne till sig flera gånger. Han stödde sig gärna på hennes råd i fråga om gudstjänsten. Flera av rikets stormän och Magnus släktingar blev därför avundsjuka på Birgitta och sade att hon var en förförande trollkvinna, varför hennes söner blev upprörda och ville angripa smädarna. Birgitta föll då på knä och bad att de inte skulle göra något och åkallade Gud som vittne att hon hellre ville lida sådan oförrätt och smälek för Kristi skull än bära kungens och drottningens diadem på sitt huvud. När Birgitta var hos kungen eller drottningen ville hon aldrig delta i deras utsvävningar och förströelser utan ägnade sig alltid åt bön ensam i sin kammare.

Kristina Bosdotter var 50 år och hade levat som änka i tio år. Hon vittnade bland annat om att hon bott med Birgitta under ett år, att Birgitta ofta bad nattetid och att hon såg till de sjuka. Därefter gick hon till kapellet för bön och gudstjänst. Efter middagsmålet brukade Birgitta gå in i en sal där hennes tjänarinnor satt sysselsatta med altarutsmyckningar och annat arbete. Hon tog där fram en bok på modersmålet om helgonens liv och lidanden och läste för tjänarinnorna för att lära dem att följa helgonens liv. Hon återvände till kyrkan vid vespern för att be. Varje dag under fastan förde hon in tolv friska fattiga män till sitt bord, förutom de sjuka som hon underhöll, och gav dem förnödenheter. På skärtorsdagen försåg hon tolv män med kjortlar, skor och andra förnödenheter. Då hon satt till bords och det serverades dyrbar utsökt mat åt hon bröd och drack vatten i hemlighet. Elin Lydersdotter, dotter till en fräseman, var 50 år och hade levat som änka i 15 år. Hon vittnade bland annat om att Birgitta med sina egna händer delat ut mat till de fattiga.

Munkar från Alvastra (kloster) av cisterciensorden, där Birgitta vistats under fyra år efter makens död innan hon begav sig till Rom, vittnade under ed. Dessa var herr Lars som var 60 år, herr Daniel som var 70 år och herr Magnus som var 50 år. De uppgav att Birgitta vistats i deras kloster under fyra år och där oförtrutet ägnat sig åt vigilier, böner, allmosor och andra fromma verk under såväl dag som natt. De erbjöd sig, liksom fruarna ovan gjort, att, om utfärdaren blott kunde dröja kvar något längre, till honom föra ytterligare högt uppsatta kvinnor och män, så många som utfärdaren önskade, vilka väl kände Birgittas mycket godaandel. Munkarnas vittnesmål skedde i närvaro av biskop Nils (Hermansson) i Linköping och övriga personer enligt ovan.

Utfärdaren meddelar vidare att han noga undersökt Birgittas mirakler i närvaro av nedanstående notarie. Flera mirakler framfördes skriftligen, till vilka vittnen inte kunde framträda på grund av tidsbrist; endast i fråga om följande mirakler, som skett nära Vadstena kloster, tog utfärdaren emot vittnen och gjorde en noggrann undersökning. Först omtalade nedanstående vittnen att en kvinna vid namn Ingeborg, hustru till Knut Finvidsson i Skrikstad i Fornåsa socken, födde ett barn som var så försvagat av sjukdom att det inte kunde dia från moderns bröst. Med en sked kunde man hålla mjölk i barnets mun så att det höll ut några dagar, men det avled sedan. Följande år födde kvinnan ett andra barn och under det tredje året ett tredje barn, vilka på samma sätt tynade bort och dog. Under det fjärde året födde hon ett fjärde barn som liksom de tidigare var så försvagat av sjukdom att det inte kunde dia och det fanns inget hopp om livet. Kvinnan och hennes närvarande vänner och släktingar avgav ett löfte att de skulle besöka Vadstena barfota och där offra ett barn av vax, om Gud genom den ärorika Birgittas förtjänster kunde göra barnet friskt och låta det behålla livet. Genast efter att löftet avgivits tillfrisknade barnet och det diade från moderns bröst så att det snart blev vackert och friskt, allt enligt följande vittnen: herr Helge, kyrkoherde i Fornåsa, väpnaren Knut Finvidsson, Margareta, mormor till barnet, samt Peter "Stagnunger".

Borgaren Peter Nilsson i Stockholm, som upplevt ett mirakel 1374, framträdde personligen inför utfärdaren och uppgav under ed att en tyrannisk person vid namn Detlev "Nyendank" överfallit honom vid kyrkan i Norrby i Uppsala stift, och anklagat honom, eftersom hans tjänare skulle ha sårat en bonde, och förklarade honom därför fredlös. Peter svarade att tjänaren borde svara för sitt eget handlande. Tyrannen övermannade honom genast och ville avkräva honom 600 mark i böter. Därefter begärde han 3 läster järn. Två kyrkoherdar som var närvarande rådde Peter att friköpa sig från faran så gott han kunde; han gav därför tyrannen 1 fat järn. Denne ansåg sig ringaktad och började tortera Peter under förhör. På grund av fruktan gav Peter ett löfte till Gud och saliga Birgitta, att han varje år under tio års tid skulle besöka Vadstena kloster till Birgittas ära och offra ½ pund vax, om han kunde räddas genom hennes böner. Det var en av tyrannens tjänare som uppmanade honom att avge löftet. Därefter band de fast hans ben vid kraftiga stockar, vilka hela tiden bröts sönder, hur många de än bar fram, och band fast hans huvud med en grimma så våldsamt att blod strömmade från näsborrarna och munnen. Men de lyckades inte avtvinga honom några pengar. Då hängde de upp honom i en galge, eftersom de fruktade att han skulle driva process mot dem om han överlevde och kunde klaga, såsom också skedde senare inför Sveriges kung. Peter fick hänga i galgen från middagstid till solens nedgång. En man fick då

syn på Peters stövlar och de smycken han bar på kroppen och ville röva bort dessa. Men då ropade en gosse som stod intill: "Röva inte bort någonting, ty jag ser där en kvinna i vita kläder med hår ända ned till bröstet, och hon bär upp mannen." Mannen som ville stjäla sade: "Måtte denna heliga kvinna hjälpa honom till frälsning. Kvinnans relikier har nyligen överförts till detta land och jag har tillhört henne helt och fullt under tre år. Av vördnad för henne ska jag åtminstone hugga av repet och låta honom få behålla kläder och smycken." Därefter högg han av repet och lämnade Peter liggande medvetslös till nattens ankomst. Efter en lång stund vaknade han till liv och återhämtade sig så väl att han förstod vad som skett. Hans händer var fortfarande bunda vid bröstet med ett kraftigt rep av läder. Då han försökte bita av repet med tänderna gick det plötsligt av som en liten tråd. Inför kungen och Sveriges rikets rådsherrar begärde han att rättvisa skulle skipas för honom gentemot tyrannen och dennes hejdukar, vilka dömdes till landsflykt. Även nämnde Detlev vittnade inför kungen och rikets rådsherrar om denna händelse, såsom beskrivits ovan. Saken undersöktes av utfärdaren sedan ovannämnde Peter Nilsson fått avlägga ed. Och det hela bekräftades, likaledes under ed, av två av rikets främsta rådsherrar, det vill säga riddaren Vicke van Vitzen, hövitsman på Kalmar slott, och riddaren Karl Ulfsson av Tofta, svearnas lagman (det vill säga lagman i Uppland). Vidare uppgav Vicke van Vitzen under ed att han hört fyra rättrådiga frälsemän svära ed att de sett och granskat ovannämnde gosses ord och att denne svurit inför dem att han verkligen såg kvinnan i vita kläder som bar upp den upphängde mannen. Pojken var 14 år då han såg detta. Samma vittnen som ovan var närvarande.

Fru Katarina, hustru till framlidne riddaren Karl (Ulfsson [Ulvåsaätten]) och 35 år gammal, vittnade att hennes lille son Karl, som fördes fram inför utfärdarens åsyn, var mycket sjuk under två års tid. Djupt bedrövad över detta skrev hon till fru Birgitta som då var i Rom och bad ödmjukt att Birgitta skulle be till Herren för hennes lille son. Birgitta svarade att hon inte längre skulle bedrövas över sjukdomen, eftersom den inte skulle göra mer skada. Fru Katarina bekräftade vidare att i den stund brevet skrevs i Rom blev gossen här i Sverige helt frisk och har så förblivit. Saken undersöktes av utfärdaren med välborna herrar Nils Arvidsson, Peter Bengtsson och Klemens Birgersson som vittnen.

År 1376 inträffade följande mirakel. En man vid namn Olof i "Ørabøla" i Vätö socken i Uppsala stift fick ett vansinnesutbrott vid Heliga Jungfruns fest (oklart vilken Mariafest som avses), vilket höll i sig fram till jul. Vid denna tidpunkt blev han på fogdens befallning gripen av sina släktingar, fjättrad med dubbla fotbojor och bunden om händerna. Släktingarna vakade över honom fram till Kyndelsmässodagen (2/2), då de kastade lott om de tre helgonen Olof, Theobald och fru Birgitta. Lotten föll på fru Birgitta och genast gav de löftet att besöka henne med sin offergåva. Då löftet avgivits blev Olof omedelbart botad. Han framträdde inför utfärdaren tillsammans med sina vittnen Henrik i Anderssvedja i (Roslags-)Bro socken, Uppsala stift, och Olof Tomasson, ärkebiskopens tjänare.

Herr Nils, kyrkoherde i Svanshals i Linköpings stift, var förlamad och kom under fastan till Vadstena för att återvinna hälsan. Efter blott några dagar där tillfrisknade han och kunde fira mässan på påskdagen, och han leder nu sin kyrka fullt frisk. Hans vittnen vid utfärdarens undersökning var herr Tuke, kyrkoherde i Väderstad, och Anders, kyrkoherde i Herrestad. Den tvååriga gossen Bo, son till landbon Peter i Klåstads by och socken nära Vadstena i Linköpings stift, svalde en bit av en stål- eller järnspets som satt fast i halsen så till den grad att biten inte kunde rubbas. Pojkens mor Margareta kunde vidröra järnbiten med sitt långfinger men hon kunde inte dra ut den. Då modern såg att barnet inom kort skulle dö, eftersom hans ögon roterade och han inte kunde andas, bar hon honom till kapellet och åkallade där ödmjukt fru Birgitta. Medan hon bad försvann järnbiten och gossen började dia moderns bröst med glatt anlete. Vittnen som utfrågades under ed var Olof och Johan, landbor i nämnda by, samt Johan Petersson och Lars.

Lambert Hermansson, klerk i Roskilde stift och offentlig notarie med kejsrerlig myndighet, har på utfärdarens befallning nedskrivit brevtexen och signerat med sitt sedvanliga märke. Ovannämnda vittnen var närvarande.

Utfärdaren beseglar i närvaro av samma vittnen som nämns i brevet inledning.

Avskrifter: [A] i hs C 46, fol. 129v–132v, Uppsala universitetsbibliotek; [B] i hs A 14, fol. 24r–28r, Kungl. biblioteket, Stockholm; [C] i Liber privilegiorum monasterii Vadstenensis, hs A 19, fol. 41v–42r, Sv. Riksarkivet (endast ingressen, se textnot al–al); [D] i Cod. Harl. 612, fol. 215r–216v, British Library, London; [E] Cod. Ottob. lat. 90, fol. 22v–25r, Vatikanbiblioteket.

SDHK nr 10989.

Tryckt: SRS III:2, s. 220–223, 231–232 (i utdrag efter B); I. Collijn, ed., Acta et processus canonizacionis beate Birgittæ (1924–1931), s. 62–71 (efter B); Dipl. Dan. IV:1, nr 216 (i utdrag efter C och D).

Översättning: (till modern danska, i kort utdrag) Danmarks Riges Breve IV:1, nr 216.

Om vittnesförhören se T. Höjer, Studier i Vadstena klostrets och birgittinordens historia intill midten af 1400-talet (1905), s. 103–104 med not 4; T. Nyberg, Birgittinsk festgåva (1991), s. 411; A. Fröjmark, Mirakler och helgonkult (1992), s. 41.

Angående miraklen se J. Myrdal-G. Bäärnhjelm, Kvinnor, barn och fester i medeltida mirakelberättelser (1994), s. 24, 139.

Om riddaren Karl Magnusson (Örnfot) och dennes hustru Märta Turesdotter (Bielke), se ÄSF I, s. 311 f.

Om Bo Nilsson (Natt och Dag) och dennes dotter Ingeborg, vilken genom sitt äktenskap med Johan Tomasson var mor till drotsen Bo Jonsson, se Elgenstierna V: *Natt och Dag*, s. 386–387.

Om Erik Turesson (Bielke) och dennes dotter Ingeborg, se Elgenstierna I: *Bielke af Åkerö*, s. 355; om Ingeborg se dessutom ÄSF I, s. 54.

Om riddaren Magnus Gudmarsson (Ulvåsaätten) och dennes dotter Ingeborg, se ÄSF I; s. 92.

Om riddaren Nils Danne (Bielke) och dennes dotter Iliana se Elgenstierna I: *Bielke af Åkerö*, s. 355.

Kristina Bosdotter ska sannolikt identifieras som hustru till Johan Götesson, häradshövding i Göstrings härad; se brev 1366 8/12 (DS nr 7301) och 1368 19/3 (DS nr 7677).

Om Elin Lydersdotter se brev 1375 26/3 (DS nr 8750).

Munken Lars i Alvastra är troligen identisk med en person med detta namn som omnämns i brev 1385 9/3 (SDHK nr 12823). Om Daniel, omnämnd som abbot i Alvastra i brev 1358 7/2 (DS nr 5851), se E. Ortved, Cisterciordenen og dens klostre i Norden 2 (1933), s. 104–105.

Om Knut Finvidsson och dennes hustru se brev 1381 1/1 (SDHK nr 11830).

Detlev ”Nyendank” ska troligen identifieras med en person vid namn Negendank, som sannolikt var av tysk härkomst och vilken 1365–1366 var i Raven van Barnekows tjänst. Om identifikationen är riktig är förnamnet belagt endast i föreliggande brevtextr. Angående denna person se brev 1371 6/11 (DS X, nr 101); B. Fritz, Hus, land och län 2 (1973), s. 28, 46 med not 13; B. Fritz-E. Odelman, Raven van Barnekows räkenskaper (1994), s. 181 och 245.

Om Katarina Glysingsdotter, hustru till Karl Ulfsson (Ulvåsaätten), se ÄSF I, s. 94.

Om Nils Arvidsson, senare häradshövding i Bobergs härad, se J. E. Almquist, Lagsagor och domsagor i Sverige I (1954), s. 290 samt brev 1381 24/6 (SDHK nr 11923).

Peter Bengtssons identifiering är ej helt säker. Möjligen ska han identifieras med en person med detta namn som förekommer som faste i Aska härad på 1370-talet. Se t.ex. DS nr 8617, 8649 och 8874.

Om Klemens Birgersson jämför brev 1377 25/7 (DS nr 9564).

Herr Nils, kyrkoherde i Svanshals, förekommer i brev 1369 2/10 (DS nr 7976).

Om herr Anders, kyrkoherde i Herrestad, se J. A. Westerlund-J. A. Setterdahl, Linköpings stifts herdaminne II, s. 437; han förekommer som sigillvittne i brev 1375 23/6 (DS nr 8796 och 8797).

Texten utges här efter *A* som troligen återger en mer ursprunglig version än den text som återfinns i kanonisationsakterna (*B*, *D*, *E*). De senare textvittnena förefaller ha undergått tillrätaläggande revideringar, samtidigt som vissa ort- och personnamn blivit förvanskade.

Miraklen om kyrkoherden i Svanshals och pojken Bo i Klästad finns översatta (efter *B*) av Tryggve Lundén i Den heliga Birgittas himmelska uppenbarelser, fjärde bandet (1959), s. 241 och 246.

Vniuersis presentes litteras inspecturis Waldemarus^a Dei gracia episcopus Ottoniensis^b salutem in Domino sempiternam · Notum facimus^c vniuersis, quod nos^d iuxta mandatum sanctissimi in *Christo* patris ac domini · domini Gregorii digna Dei prouidencia pape xj^e pontificatus sui anno septimo, sicut pl[e]ne^f et expresse in bullis apostolicis jnde confectis continetur · descendimus ad locum in Vatzstenom^g ad habendam^h plenam discussionemⁱ et examinationem tam de^j vita et^k moribus felicit recordacionis domine Birgitte^l jbidem translate de Roma quam^m de miraculis, ⁿque^o meritis ipsiusⁿ ibidem Dominus operari dignatus est. Eo autem tempore, quo illac^p venimus, [jnuenimus]^q ibi^r congregatos nobiliores dominos et matronas de toto regno Suecie,^s que secum conuersate sunt^t a^u juuentute, que eciam [testimonium]^v sub juramento suo^x sigillatim^y per se, sicut inferius annotatur, ^z[exhibuerunt et prestarunt]^z presentibus venerabilibus dominis · videlicet Nicholao^{aa} Dei gracia episcopo Lincopensi · Nicholao^{ab} Johannis decano Vpsalensi et canonico Lyncopensi^{ac} · Laurencio^{ad} Odonis^{ae} canonico et Henrico Hennichin^{af} prebendato predicte ^{ag}Lincopensis ecclesie^{ag} · necnon nobili viro domino ^{ah}Fickone de Vitzen^{ah} milite, capitaneo ^{ai}castris Calmarnensis,^{ai} qui jnterfu[erunt]^{taj} examinacioni tam ^{ak}vite quam miraculorum.^{ak}

^{al}Primo quidem^{am} de vita et moribus ipsius domina Margareta ¹,^{an}de Bothun^{ao},¹ relicta domini Karoli Magnusson^{ap} militis, sexagenaria^{an,aq} vidua de xxxij^{ar} annis honeste semper vite et fame prestito juramento ad sancta Dei ewangelia fatebatur, quod cognouit eam a tempore juuenili^{as} semper seruientem ^{at}Deo ex magno desiderio^{at} · vacantem oracionibus et elemosinis ac aliis piis operibus contempta gloria mundi. Et habuit domum specialem pro pauperibus et infirmis postquam nupta fuit · et^{au} omni die visitabat^{av} jnfirmitates illos per se

ministrando eis necessaria · et eciam deputauerat alios pro eodem officio. Et habuit in consuetudine cotidiana, quod ante prandium suum^{ax} semper intererat diuinis officiis · et postmodum solitaria^{ay} in capella^{ay} vel in camera sua seruiuit Deo et insistebat^{az} labori pro ornato altarium et vestium sacerdotalium et quamplura alia, que enar[r]are^{ba} esset longum · Et marito absente asperam duxit noctem in lecto et semper ibat de die ad corpus in aspero vestimento · et breuiter omnia jlla^{bb} habuit in operibus, que^{bc} decuit et^{bc} decet mulierem Deo dilectam habere. Et hec omnia dixit se vidisse et^{bd} per communem conuersacionem expertam fuisse · testibus presentibus Nicholao^{be} Johannis decano Vpsalensi et canonico Lincopensi predicto · Thordone^{bf} Andree et^{bg} [Ragwaldo Amundi]^{bg} canonicis Lincopensibus.

Ingeburgis filia Boecii militis sexagenaria, que vixerat^{bh} in viduitate xxviii^{bi} annis, testabatur quod in iuuentute sua vitam duxit virginalem contemptis lasci[u]is^{bj} et omnibus operibus jmmundis · Et^{bk} postquam fuit ducta in matrimonium duxit vitam laudabilem et deificam et^{bl} seruiuit Deo jn timore vacans oracionibus et continuo^{bm} diuinis officiis ac^{bn} jeuniis et sua largiens^{bo} pauperibus · Et post mortem mariti vixit in dicta^{bp} viduitate xxxiiij^{bq} annis · ^{br}presentibus testibus prius scriptis. ^{br}Ingeburgis filia Erici^{bs} militis quinquagenaria, que^{bt} vidua fuerat xiiij^{bu} annis, predixit^{bv} eam se^{bx} cognouisse postquam tradita fuerat^{by} viro, quod audiuit famam suam^{bz} a iuuentute adeo^{bz} fuisse bonam, quod desiderabat eam videre propter virtutes, que dicebantur ab ea. Et postquam vidit eam dilectabatur, quod posset stare secum videns simplicitatem^{ca} et honestatem suam cum optimis moribus sine ornato aureo vel argenteo · Et sciuit quod asperam duxit vitam viuente marito^{cb} in lecto^{cb} suo vtens^{cc} asperis et duris vestibus corpus suum castigando et^{cd} cotidie^{ce} de die^{ce} eciam presente marito^{cf} adeo, quod ante mortem mariti induxit eum ad vitam eandem, qui fuit miles pulcher et strenuus. Et ante mortem mariti et post congregauit omnes pauperes et debiles in domum suam specialem et ministrabat^{cg} eis^{ch} in persona propria^{ch} cum aliis personis deputatis ad hoc omnia necessaria et releuabat^{ci} eos de loco ad locum et fecit eis parari balnea et mundauit corpora eorum. Et non abhorruit aliquos infirmos neque leprosos. Vltra fuit adeo bona, quod instruxit maritum simplicem laycum, quod sciuit horas beate Virginis legere, et legit cotidie et habuit firmiter jn mente, quod voluit continenter viuere et caste omnibus diebus suis. Facta vidua statim^{cj} in Swecia^{cj} deposuit omnem ornatum corporis et induit vestitum^{ck} rudem et simplicem cum pellibus agninis · Et quantum ad victum omnia delicata respuit^{cl} et grossa tantum ad^{cm} nature sustentacionem^{cm} sumpsit et modicum^{cn} sompno vacabat ac^{co} semper vigiliis et oracionibus insistebat. Et malas mulieres^{cp} pessima vita^{cp} reduxit ad bonam vitam suis verbis et ad penitentiam et hoc fecit in loco, quo residebat · tam viuente viro^{cq} quam mortuo, et ista fecit in pluribus^{cr} aliis locis.^{cs} Et hec eadem Ingeburgis morabatur^{ct} secum quinque annis^{cu} videns et limina^{cv} sanctorum cum ea frequenter visitans adeo, quod propter nimios^{cx} labores eundo destituta fuit viribus suis · Et adeo feruenter desiderabat *Christum*, quod neque audire voluit loquentem^{cy} de vana pompa mundi, que Rome antiquitus fuerat, nec oculum ad talia vertere · Et continuo^{cz} in ecclesiis vel^{da} locis priuatis cum^{db} lacrimis insistebat^{dc} oracionibus^{dd} et cantauit^{de} omni die ore proprio horas canonicas^{de} cum^{df} sacerdotibus secum orantibus, antequam circuiret^{dg} limina de die pro indulgenciis, et omni die confitebatur et ab omni lasciua abstinuit ·

Ingeburgis filia domini^{dh} Magni^{di} Guthmarsson^{dj} et vxor domini Eringislonis^{dk} comitis quinquagenaria testabatur, quod semper insistebat^{dl} oracionibus ante meridiem et post meridiem · ^{dm}et vacante ei^{dm} tempore ministrabat^{dn} pauperibus · presentibus testibus^{do} prout supra^{do} · Juliana^{dp} quadraginta octo^{dp} annorum filia domini^{dq} Nicholai Danes^{dq} militis, vxor Nicolai^{dr} Haquini, habuit noticiam eius,^{ds} cum fuit in matrimonio et conuersabatur secum die noctuque.^{dt} Sub juramento fatebatur, quod pauperes, infirmos et debiles circumquaque adduci fecit ad curiam suam et posuit eos jn certa domo magna deputata ad hoc, et

prouidit eis de seruatoribus, que erant honeste matrone, que ministrabant eis expensas et omnia necessaria. Et ipsa omni die lauit ^{du}-ad minus pedes^{-du} xij^{dv} ipsorum^{dx} et precipue in ^{dy}-sextis feriis^{-dy} ^{dz}-quocienscumque et^{-dz} aliis diebus. Et semper jacuit et duxit vitam arduam die noctuque in veste dura marito absente, et statim mortuo^{ea} reliquit omnia temporalia et omnem pompam huius^{eb} mundi et remansit^{ec} jn monasterio Aluastri^{ed} ordinis Cisteriensis, vbi inhumauit maritum suum in veste grossa seruiens Deo, donec ^{ee}-recessisset ad Romam.^{-ee} Et omni die confitebatur tam jn domo, quando ibi mansit^{ef}, quam in claustro. Et si aliquod verbum asperum vel inane loquebatur ad famulum vel famulam suam statim confitebatur · Jtem in noctibus pluries surrexit ad orandum, sed in gallicantu surrexit ex toto et remansit in ecclesia quousque prima fuit cantata, et tunc propter refocillationem frigoris adiuit estuarium et ibi legit partem psalterii, quamdiu ^{eg}-ibi traxit moram,^{-eg} et reuertebatur ad ecclesiam vsque ad prandium orando et audiendo horas canonicas · Post prandium morabatur statim in oracione ad tempus et deinde vacabat operi pro ornatu altarium et vestium sacerdotalium^{eh} · Et calices fieri fecit et ecclesiis^{ei} dedit et numquam alii^{ej} vacabat operi · Deinde hora vespere^{ek} ad ecclesiam reuertebatur vsque ad cenam · Facta cena et expeditis negociis cum familiaribus · legit completorium suum, et postea ^{el}-nemini loquebatur^{-el} vsque ad horam primam sequentis diei. Jtem in ieiunando ^{em}-abstinuit semper^{-em} ab esu carniū secundis et quartis feriis · et die veneris et omnibus vigiliis apostolorum et beate Virginis et plurium aliorum sanctorum in anno profestis ieiunauit in pane et aqua. Jtem tante fuit paciencie, quod de contumeliis et jniuriis jllatis numquam turbabatur sed omnia hilari wltu sustinuit. Et, quia rex Magnus a^{en} iuuentute sua fuit deuotus et vixit in bona vita audiens famam ^{eo}-huius virtuose domine,^{-eo} eam pluries ad se vocari fecit et libenter jnnitebatur consiliis suis pro seruiiciis diuinis. Propter quod jnuidebant sibi multi^{ep} proceres regni et consanguinei dicentes eam^{eq} sortilegam et seductricem^{er} · propter quod filii sui commoti contra jniuriatores huiusmodi insurgere voluerunt · Ad que ipsa respondit flexis genibus instanter rogans, quod ^{es}-contra istos nichil^{-es} agere deberent jnuocans Deum testem, quod potius vellet tales jniurias et contumelias pati propter *Christum* quam dyadema regis ^{et}-aut regine^{-et} gestare in capite suo. Et in curia regis vel regine existens numquam voluit lasciuis et solaciis jllorum interesse sed^{eu} semper solitaria in camera sua oracionibus vacare.

Cristina ^{ev}-nobilis Boecii filia^{-ev} quinquagenaria, que vixerat in viduitate x^{ex} annis, fatebatur jurata, quod stabat secum per vnum annum et jacuit in camera sua et dixit, quod multociens surrexit ad orandum jn nocte et semper in gallicantu ex^{ey} toto surrexit et vacabat oracioni vsque ad diem^{ez} · Deinde statim accessit ad ^{fa}-domum infirmorum et vidit de statu et necessariis eorum · Et sic accessit ad^{-fa} capellam et jbi vacabat oracionibus et diuinis officiis vsque ad prandium · ^{fb}-Facto prandio^{-fb} jterum vacabat oracioni ad tempus · Deinde jntrabat cameram^{fc}, in qua sedebant ancille sue in opere suo · alique in ornatu altarium · alique in aliis operacionibus^{fd} necessariis, et assumpsit librum in lingua materna conscriptum de vita sanctorum et eorum passionibus et legit coram puellis et ancillis eas informando de sequendo vitam sanctorum et sanctarum. Deinde hora vespere^{fe} ad ecclesiam rediit vsque ad cenam et post vacabat oracioni vsque ad lectum · Et in lecto marito absente vtebatur veste dura et aspera · et eciam continue omni die marito presente vel absente. Et in quadragesima vltra alios jnfirmitas, quos tenuit, omni die xij^{ff} pauperes robustos ad eundem jnduxit^{fg} ad mensam suam et^{fh} eis necessaria dedit · Et ministrabat^{fi} xij in die cene tunicas^{fi} et calceos et alia necessaria. Et super omnia quando sedebat in mensa ^{fk}-expensis bene paratis et delicatis^{-fk} occulte vtebatur pane et aqua. Jtem ^{fl}-Helena Lyderi^{-fl} nobilis viri filia quinquagenaria, que vixerat in viduitate xv^{fm} annis, jurata fatebatur, quod nouit eam^{fn} postquam maritata fuit. Propriis manibus ministrabat^{fo} pauperibus cibaria et vacabat oracionibus instruendo puellas sicut prius.

Item monachi de Aluastro Cisterciensis ordinis, vbi domina Byrgitta^{fp} morabatur per quatuor annos post mortem mariti de licencia superioris ordinis illorum vsquequo iuit Romam, deposuerunt sub ^{fq}-iuramento suo^{-fq} infrascripti, scilicet^{fr} domini^{fs} Laurencius sexagenarius · ^{ft}-Daniel septuagenarius et Magnus quinquagenarius^{-ft} et vltra seniores de conuentu concorditer, quod in ^{fu}-monasterio eorum^{-fu} resedit quatuor^{fv} annis continuo^{fx} et sedulo^{fy} vacabat vigiliis, ^{fz}-oracionibus et^{-fz} elemosinis et aliis piis operibus^{ga} · die coram videntibus omnibus monachis · et ^{gb}-de nocte,^{-gb} vt didicerunt de^{gc} familiaribus suis. Et^{gd} exhibuerunt se et obtulerunt, sicut et domine jam prescripte fecerunt, quod si nos moram trahere possemus, vellent nobis adducere quotquot^{ge} vellemus de nobilioribus dominis et dominabus tocius regni, qui nouerunt eius conuersacionem optimam, presentibus ^{gf}-super hiis testibus^{-gf} venerabili jn *Christo* patre ^{gg}-ac domino^{-gg} · domino Nicholao Dei gracia episcopo Lincopensi et ceteris prout supra.

Discussionem taliter habita super vita et moribus ipsius^{gh} presente notario publico su[b]-scripto^{gi} inquisitionem fecimus diligentem super miraculis. Et producta fuerunt^{gj} coram nobis plura miracula in scriptis, quorum testes non comparuerunt coram nobis nec venire potuerunt propter artacionem temporis, sed tantum super jnfrascriptis miraculis, que prope locum Vatzstenom^{gk} contigerant, testes recepimus et examinauimus diligenter, sicut statim^{gl} inferius annotatur · Primo testes subscripti sub iuramento dixerunt, quod mulier quedam Jngeburgis^{gm} nomine^{gn}, vxor Kanuti Finwidi^{go} de villa Skrikstadha^{gp} parrochie Fornhusa,^{gq} peperit vnum infantem, qui statim ex infirmitate adeo euauit, quod sugere ^{gr}-mamillas non potuit,^{-gr} sed cum cocleari lac infuderunt in os.^{gs} Et jta misere sustinuit paucis diebus et^{gt} mortuus est. Secundo anno peperit secundum infantem^{gu} · tercio tertium, qui per omnia eodem modo euauerunt et mortui sunt. Quarto anno peperit quartum, qui cum vt priores adeo^{gv} grauiter infirmabatur^{gx}, quod nec lac sugere posset nec spes erat vite · Ipsa cum amicis et^{gy} propinquis, qui aderant, cum humilitate et contricione votum emisit, quod si Deus meritis^{gz} gloriose Birgitte^{ha} infantem^{hb} illum ^{hc}-sanum eis^{-hc} redderet et vitam conseruaret · visitarent nudis pedibus monasterium^{hd} Vatzstenom^{he} et jbi offerrent infantem de cera · Statim voto [facto]^{hf} infans conualuit et vbera sugebat adeo, quod modo est infans pulcher et bene sanus secundum iuramentum testium, qui sunt jsti: dominus Helgho^{hg} curatus ecclesie Fornusa^{hh} · ^{hi}-Kanutus Finwidi^{-hi} armiger ac Margareta^{hj} mater matris^{hk} infantis et Petrus Stagnunger^{hl}. Omnes vno ore et vna concordia singillatim per nos examinati hoc^{hm} fatebantur.

Anno Domini ^{hn}-M^o ccc^o lxx^o iiii^o-^{hn} contigit^{ho} hoc subsequens^{hp} miraculum · et jlle^{hq}, cui contingebat^{hr}, coram nobis^{hs} propria persona comparuit^{ht} ^{hu}-sub iuramento dicens,^{-hu} quod^{hv} quidam^{hx} Declauus^{hy} Nyendank^{hz} tyrannus apprehendit eum constitutum apud ecclesiam Norby^{ia} diocesis Vpsalensis et imputauit sibi, quod famulus suus wlnerasset quendam rusticum et ob^{ib} hoc dicebat eum^{ic} bannitum^{id} esse. Jste^{ie} respondit famulum^{if} debere respondere pro facto suo et nichil^{ig} sibi jmputari · Tyrannus statim apprehendit eum^{ih} et voluit eum taliasse ad sexcentasⁱⁱ marchas · Deinde petiuit tres^{ij} lesta ferri · Tandem duo curati, qui presentes erant · consuluerunt eidem Petro, vt redimeret periculum suum, sicut posset · Et ob hoc jlle^{ik} obtulit illi vnum vas² ferri. Propter quam oblacionem jdem tyrannus reputans se despectum statim fecit eum ad torturas^{il} et ad^{im} questiones poni · Propter quod jste timore ductus vouit Deo et ⁱⁿ-beate Birgitte,⁻ⁱⁿ quod si oracionibus suis saluari posset, ^{io}-visitare deberet^{-io} semel locum Vatzstenom^{ip} in honore Birgitte^{iq} quolibet anno infra decem^{ir} annos et offerre^{is} dimidium^{it} talentum cere. Et ad faciendum illud votum jnduxit eum vnus de familiaribus^{iu} ipsius^{iv} tyranni · Quo facto apposuerunt et constrinxerunt^{ix} tibias suas truncis fortibus, qui statim ^{iy}-in continenti frangebantur^{-iy} quotquot apposuerunt^{iz} · Deinde constrinxerunt caput^{ia} eius cum chamo forti adeo, quod sanguis defluxit de naribus

et^{jb} ore, nichil tamen pecunie extorquere potuerunt ab eo · Deinde tulerunt eum^{jc} et suspenderunt^{jc} ad furcas cum corda forti, quia timuerunt, [n]e^{jd} iusticia procedere [t]e^{je} contra^{jf} illos^{js} superuiuens, si conquere [re]tur (sicut et postea^{js} factum fuerat per regem Swecie). Et ibi pendebat a meridie vsque ad occasum solis · Et tunc vnus eorum^{jh} videns ocreas eius bonas et ornamenta corporis voluit sibi tulisse, sed puer quidam, qui^{ji} astitit, clamabat dicens: "Noli tollere quicquam, quia video ibi mulierem albis vestibus indutam cum crinibus vsque ad pectus, que hominem sustentat" · Ad quod jdem, qui tollere voluit: "Vtinam^{jj} illa^{jk} sancta domina,^{jk} cuius reliquie translate sunt ad terram istam nouiter, cuius eciam^{jl} totus fui per tres annos,^{jm} vellet^{jn} hominem hunc^{jn} iuuare ad salutem · j^o Saltem ob reuerenciam^{jo} illius · cordam suspensionis succidam^{jp} et vestes ac^{jq} ornamenta corporis sibi^{jr} dimittam" · Et hoc dicto precidit cordam · et dimisit^{js} jbi hominem^{js} iacere, qui ibidem jacuit vsque ad noctem totaliter exanimis et^{jt} sine sensu · Tandem post longum tempus respirauit et oculos aperuit et sensus suos aliquid recuperauit sic quod intelligere potuit factum et quid^{ju} sibi contigerat · Manus tamen^{ju} ambas adhuc habuit ligatas fortiter ante pectus cum corda de coreo forti. Et sic resumptis^{jx} aliquid viribus^{jx} traxit se, sicut potuit, infra blada, que prope stabant · timens, quod redirent et jnterficerent eum, et nitebatur cum dentibus, si posset, cordam rumpere. Et statim, quando applicuit ad dentes rumpebatur corda sicut filum paruum, et surrexit jnde^{jy} et venit^z iterum ad locum et sacerdotes ipsa nocte, vbi primo^{ka} captus fuit · Factum istud publice postea coram rege et consiliariis regni Swecie jdem proposuit et petiuit sibi iusticiam fieri super eodem tyranno et suis complicibus. Et omnes fuerunt banniti^{kb} extra regnum · Et idem Detlauus^{kc} publice factum istud coram rege et consiliariis regni fatebatur per omnia, sicut superius scriptum est · Et hoc jn presencia nostra examinauimus per iuramentum ipsius suspensi^{kd} et confirmabant proceres regni cum iuramento duo^{ke} · scilicet^{kf} · predictus^{kg} Vico de Vitzen^{kg} miles, capitaneus castris Calmarnensis^{kh} · et dominus Karolus de Thopte^{ki} miles, legifer Sweuorum^{kj} · ambo consiliarii pociores regni. Et vltra hoc fatebatur jdem dominus Vico^{kk} sub iuramento, quod ipse audiuit de^{kl} quatuor^{km} viris et probis militaribus, quod jurabant^{kn} se vidisse et examinasse verba pueri predicti dicentis et jurantis coram ipsis, quod vere vidit mulierem in albis^{ko} astantem et sustentantem^{kp} hominem suspensum · et quando^{kq} hoc vidit^{kq} puer erat annorum xiiii.^{kr} Suspensus vocabatur Petrus Nicholai^{ks} ciuis Stocholmensis^{kt}. Testes presentes^{ku} fuerunt sicut^{kv} supra ·

Domina Katerina^{kx} vxor quondam domini Karoli militis xxxv annorum deposuit cum iuramento, quod filius suus^{ky} paruulus Karolus nomine,^{ky} quem jn presencia nostra^{kz} adductum vidimus, jn tenera etate constitutus^{la} morbum caducum paciebatur vehementer et continue per duos annos, super quo plurimum anxia et^{lb} tristata scripsit domine Birgitte^{lc} tunc Rome constitute et supplicabat humiliter, quod pro paruulo^{ld} suo^{le} Dominum exoraret. Tandem eadem domina rescripsit sibi, quod super infirmitate illa amplius tritari vel turbari non^{lf} deberet, quia vlterius sibi nocitura non esset · Et jta nunc^{lg} iuramento suo asseruit esse adeo, quod ipsa hora · qua littera scribebatur Rome, puer hic in patria^{lh} omnino fuit liberatus · et jta perseuerat in sanitate^{li} sua. Hec examinauimus sub testibus, videlicet^{lj} Nicholao Aruidi^{lj} · Petro Benedicti et^{lk} Clemente Byrgeri^{lk} nobilibus viris.

Anno Domini^{ll} M^occc^o [lxx]vi^{ll} contigit^{lm} hoc miraculum. Quidam Olauus nomine de^{3-,ln} Ørabøla parrochie Wetæ^{ln,-3} Vpsalensis dyocesis circa festum beate Virginis jncidit^{lo} furorem^{lp} · Jn illo furore tamen ibat vsque^{lq} Natiuitatem Domini, ^{lr} sicvt nemini nocuit,^{lr} nisi tantum quod^{ls} instrumenta et ollas, vbi inuenit, fregit. Jn Natiuitate Domini, quia tunc incepit homines inuadere, ex^{lt} mandato prefeci captus fuit per consanguineos suos^{lu} et jn compedibus duplicatis cum ligatis manibus constrictus fuit^{lv} · et sic vigilabant super eum^{lx} vsque^{ly} Purificacionem beate Virginis · Tunc consanguinei sui sortes miserunt ad tres sanctos^{lz} · Olauum · Theoba[l]dum^{ma} · et dominam Birgittam^{mb} · et cecidit sors super dominam Birgit-

tam^{mc} et statim votum fecerunt, quod ipsam visitarent cum oblatione sua. Quo emisso in continenti curatus fuit et comparuit coram nobis cum testibus suis, videlicet Henrico de Anneswidhia^{md} parochie Broo^{mc} dyocesis Vpsalensis et Olauo Thome familiare^{mf} domini archiepiscopi jbidem ·

Jtem dominus Nicholaus^{mg} curatus ecclesie parochialis^{mh} Swansha[*ls*]^{mi} Lincopensis diocesis^{mj} paralisi dissolutus^{mk} et tempore^{mk} quadragesime^{ml}, prout potuit, venit Vatzstenom^{mmm} pro sanitate recuperanda, vbi paucis diebus tantum^{mnn} conualuit, quod sancto die Pasche et aliis pluribus^{mo} missas celebravit et pronunc^{mp} ecclesiam suam sanus regit. Hunc vidimus et sub iuramento examinauimus^{mq} · testibus suis^{mr} · videlicet · honorabilibus viris dominis Tukone^{ms} curato ecclesie parochialis Wederstadha^{mt} et Andrea curato ecclesie Heretzstadha^{mu}. Jtem Boecius duorum annorum filius Petri coloni in opido et parochia Klakstadha^{mv} pro[*p*]^{mx} Vatzstena^{my} Lincopensis diocesis deglutiuit magnum^{mz} frustum calibis⁴ vel cuspidis ferrei, ^{na}quod gutturi^{na} eius jta firmiter infixum est, quod nec sursum neque^{nb} deorsum moueri potuit, sed ^{nc}tamen mater sua Margaretand longiori digito^{ne} tangere potuit sed^{nc} extrahere^{nf} non valuit · Cernens autem jnfantem in proximo moriturum portauit eum in capellam jam circumuolutis oculis spirare non valentem · et pro eo ^{ng}dominam Birgittam^{ng} humiliter jnuocabat · Qua orante ferrum disparuit · et infans cepit ^{nh}mamillas maternas sugere^{nh} leto wltu. Testes sunt Olauus et Johannes coloni in predicto opido · Johannes Petri et Laurencius per nos fideliter sub juramento examinati. Jn quorum omnium premissorum per nos, prout supra, fideliter examinatorumⁿⁱ · testibus presentibus venerabili in Christo patre ac domino · domino ^{nj}Nicholao^{nk} Dei gracia [*episcopo*]^{nl} Lincopensis ^{nmm}diocesis · et^{nmm} dominis^{nj} Nicholaoⁿⁿ Johannis decano Vpsalensi et canonico Lincopensi · Laurencio Odonis^{no} canonico et Henrico Hennichini^{np} prebendato^{nq} prefate ecclesie Lincopensis et nobili viro ^{nr}Vickone van Vitzen^{nr} milite capitaneo castris Calmarnensis^{ns} presentes litteras per^{nt} notarium publicum scribi fecimus et mandauimus sigillique nostri munimine duximus roborandas · Datum et actum^{nu} monasterio Vatzstenom^{nv} anno a Natiuitate Domini ^{nx}M^occc^olxxvij^o-^{nx} ^{ny}secunda feria^{ny} Pasche, pontificatus vt supra.

Et ego Lambertus^{nz} Hermannio^{oa} clericus Roskildensis^{ob} diocesis, publicus ^{oc}imperiali auctoritate^{oc} notarius, ^{od}domine Birgitte^{od} felicis memorie vite et morum miraculorumque diligenti examinacioni^{oe} testium super hiis juramenti prestacioni et singulis^{of}, dum^{og} per venerabilem patrem ac^{oh} dominum · dominum episcopum Othoniensem^{oi} predictum ex mandato sedis apostolice jn modum agerentur supradictum, vna cum prenominitis testibus presens jnterfui eaque sic fieri vidi et audiui propriaque manu fideliter conscripsi · et hic me^{oj} subscribendo signo meo ^{ok}solito signaui^{ok} vocatus et requisitus in testimonium omnium premissorum. ^{al}

^a Rättat från Walderamus B; Walderamus E. ^b Othoniensis E. ^c Härefter quod nos understruket E. ^d non E. ^e Så A, C, D; vndecimj B, E. ^f Så B, C, D, E; plane A. ^g Wasten B; Watzstenis C; Watzstenon D; Wasten med förkortningstecken E. ^h Så A, D; habendum B, C, E. ⁱ Härefter indulgenciarum tillagt över raden men senare överstruket B. ^j Härefter indulgencijs quam de B, C. ^k quam de E. ^l Så A, C, D; Brigide B, E. ^m Härefter eciam B, C. ⁿ Så A, D; et meritis ipsius que B, C, E. ^o Tillagt över raden och här insignerat D. ^p Så A, D; ibidem B, C, E. ^q Så B, C, D, E; saknas A. ^r Så A, B, E; tillagt i marginalen och här insignerat C; ibidem D. ^s Swecie B, C, D, E. ^t fuerant B, C, D, E. ^u Saknas E. ^v Så B, C, D; saknas A; testimonij E. ^x Så A, D, E; saknas B, C. ^y Så A, D, E; singillatim B, C. ^z Så B, C, E; saknas A, D.

^{aa} Nicolao E. ^{ab} Så A, C, D; Nicolao B, E. ^{ac} Så A, C; Lincopensi B, D, E. ^{ad} Så A, B, C, E; Laurencius D. ^{ae} Så A, B, C, E; Oddonis D. ^{af} Så A, C; Hemcheken B; Henichini D; Henithen E. ^{ag} Så A, D; ecclesie Lincopensis B, E; ecclesie Lyncopensis C. ^{ah} Wickone de Doitzen B; Fikkone de Witzen C; Wickone de Watzstenis D; Withone de Veitzen E. ^{ai} Så A, C; castris Calmarnensis B; castro Calmariensi D; castris Carlimarnensis E. ^{aj} Så B, C, E; interfuit A, D. ^{ak} Så A, D, E; indulgenciarum quam vite, morum et miraculorum B, C; härefter tillagt finjs B. ^{al} Saknas C. ^{am} quidem E. ^{an} Saknas D. ^{ao} Bothim B; Bochim E. ^{ap} magnifici B; Mag

ci E. ^{aq} septuagenaria B, E. ^{ar} Sâ A, D; trigintatribus B, E. ^{as} iuuenali E. ^{at-at} ex magno desiderio Deo B, D, E. ^{au} Sâ A, D; saknas B, E. ^{av} visitauit B, D, E. ^{ax} Sâ A, E; saknas B, D. ^{ay-ay} Orden upprepade E. ^{az} visitabat E. ^{ba} enarnare A; narrare B, D; variarn E. ^{bb} Sâ A, D, E; alia B. ^{bc-bc} Sâ A, D; decent vel B, E. ^{bd} Sâ A, D, E; saknas B. ^{be} Sâ A, D; Nicolao B, E. ^{bf} Therden med förkortningsstreck E. ^{bg-bg} Sâ B; Raugualdo Arnuidi A; Ragualdo Amundi D; Rainaldo Auiundi E. ^{bh} viserat E. ^{bi} Sâ A, D; vigintiseptem B, E. ^{bj} Sâ B, D, E; lasciiis A. ^{bk} Härefter quod B, D, E. ^{bl} quod B, D, E. ^{bm} Sâ A, D; continue B, E. ^{bn} Saknas D, E. ^{bo} largens E. ^{bp} sancta B, D, E. ^{bq} Sâ A, D; trigintatribus B, E. ^{br-br} presentibus testibus suprascriptis B, D; saknas E. ^{bs} Henrici E. ^{bt} Saknas E. ^{bu} tredecim B. ^{bv} dixit B, D, E. ^{bx} Sâ A, D; saknas B, E. ^{by} Sâ A, D; fuit B, E. ^{bz-bz} adeo a iuuentute B; in iuuentute adeo D; a iuuentute E. ^{ca} simplicem E. ^{cb-cb} Saknas E. ^{cc} Sâ A, D, E; vtebatur B. ^{cd} Saknas E. ^{ce-ce} Sâ A, D, E; saknas B. ^{cf} Härefter suo E. ^{cg} ministravit B, D, E. ^{ch-ch} in propria persona B; propria persona E. ^{ci} reuelabat E. ^{cj-cj} Swecia B; Suuecie E. ^{ck} Sâ A, D; vestem B, E. ^{cl} Sâ A, D; deposuit B, E. ^{cm-cm} naturam sustentandam E. ^{cn} Sâ A, D; modico B, E. ^{co} Sâ A, D; sed B, E. ^{cp-cp} pessime vite B, D, E. ^{cq} marito B, D, E. ^{cr} quampluribus B, E. ^{cs} Tillagt i marginalen och här insignerat A. ^{ct} morebatur D. ^{cu} Härefter in Roma B, D, E. ^{cv} lumina E. ^{cx} nimias E. ^{cy} vana nec B; saknas D, E. ^{cz} Sâ A, D, E; continue B. ^{da} Härefter in B. ^{db} Ordet expungerat och överstruket B. ^{dc} insistabat E. ^{dd} Saknas B, D, E. ^{de-de} ore proprio horas canonicas omni die B, D, E. ^{df} Härefter aliis B, D. ^{dg} circuerat B, D, E. ^{dh} dicta B, D, E. ^{di} Härefter regis D. ^{dj} Guthmersson B, D; Gudmarssin E. ^{dk} Henrigislonis E. ^{dl} insistabat E. ^{dm-dm} Sâ A, D; vacationis efter rättelse B; vacante E. ^{dn} instabat E. ^{do-do} Sâ A, D; supradictis B, E. ^{dp-dp} Sâ A, D; xlvij B, E. ^{dq-dq} Sâ A, D; Nicolay Dannes B; Nicolai Dannes E. ^{dr} Sâ A, D, E; Nicolay B. ^{ds} Ordet upprepat E. ^{dt} Sâ A, B, E; nocteque D. ^{du-du} Sâ A, D; pedes adminus B; ad minus E. ^{dv} Sâ A, B, E; duodecim D. ^{dx} eorum E. ^{dy-dy} Sâ A, D; ferijs sextis B, E. ^{dz-dz} Sâ A, B, E; eciam aliquando D. ^{ea} Härefter marito B, D, E. ^{eb} Saknas E. ^{ec} Sâ A, B, E; mansit D. ^{ed} Sâ B, D; Alualstri A; Aluuastri E. ^{ee-ee} Sâ A, D; Romam recessisset B, E. ^{ef} Sâ A, D, E; remansit B. ^{eg-eg} Sâ A, D; traxit ibi moram B, E. ^{eh} Sâ A, D, E; sacerdotum B. ^{ei} Sâ A, B, E; ecclesiis que D. ^{ej} Sâ A, B, E; alio D. ^{ek} Sâ A, D, E; vesperorum B. ^{el-el} negabat loqui ymo nemini loquebatur B; negabat loqui ymo venuni E. ^{em-em} semper abstinuit B, D, E. ^{en} in E. ^{eo-eo} Sâ A, D; eius B, E. ^{ep} Sâ A, D; plures B, E. ^{eq} Härefter esse B, E. ^{er} scedutricem E. ^{es-es} Sâ A, D; nichil contra istos B, E. ^{et-et} Saknas E. ^{eu} Sâ A, D, E; saknas B. ^{ev-ev} filia nobilis Boecij B, D, E. ^{ex} decem B, D, E. ^{ey} Sâ A, D; in B, E. ^{ez} Härefter et B. ^{fa-fa} Sâ A, D; saknas B, E. ^{fb-fb} prandio facto E. ^{fc} Saknas E. ^{fd} Härefter överstruket suis A. ^{fe} Sâ A, D; vesperorum B, E. ^{ff} Sâ A, D, E; duodecim B. ^{fg} Tillagt över raden och här insignerat B. ^{fh} Tillagt över raden och här insignerat B. ^{fi} administravit B, E. ^{fj} Sâ A, B; tunicas D; tunichas E. ^{fk-fk} expensas bene paratas et delicatas dimittens et refutans B, E; expensis propriis bene paratis et delicatis D. ^{fl-fl} Sâ A, D; Helena Liderj B; Elena Lideri E. ^{fm} Sâ A, D; quindecim B, E. ^{fn} Härefter quod D. ^{fo} Sâ A, D; ministravit B, E. ^{fp} Brigida B, E; Birgitta D. ^{fq-fq} Sâ A, D; eorum iuramento B; iuramento eorum E. ^{fr} Sâ A, D; videlicet B, E. ^{fs} Härefter fratres B, D, E. ^{ft-ft} Saknas D. ^{fu-fu} Sâ A, D; eorum monasterium B, E. ^{fv} Sâ A, B, E; iij^{or} D. ^{fx} Sâ A, E; continue B, D. ^{fy} sedule E. ^{fz-fz} Sâ A, D, E; et oracionibus B. ^{ga} Härefter de D, E. ^{gb-gb} deuote E. ^{gc} Sâ A, B, E; a D. ^{gd} Sâ A, D, E; saknas B. ^{ge} Härefter testes D. ^{gf-gf} Sâ A, D; saknas B, E. ^{gg-gg} Sâ A, D; saknas B, E. ^{gh} Härefter domine Brigide B, D, E. ^{gi} Sâ B, D, E; superscripto A. ^{gj} Sâ A, B, E; fuerant D. ^{gk} Vastenon med förkortningsstreck B; Watzstenon med förkortningsstreck D; Watestena E. ^{gl} Saknas E. ^{gm} Saknas E. ^{gn} Sâ A, B; saknas D, E. ^{go} Sâ A; Finbordi B; Findwidi D; Funbordi E. ^{gp} Skykesedis B; Skykstador D; Stilesiden E. ^{gq} Sâ A; Formisex B; Fornusex D, E. ^{gr-gr} Sâ A, D; non potuit mamillas B, E. ^{gs} Härefter eius D. ^{gt} Saknas E. ^{gu} Härefter et B. ^{gv} Saknas E. ^{gx} Rättat från infirmabantur B; härefter et languebat B; härefter ecclesia languebat E. ^{gy} Härefter cum B. ^{gz} Härefter gloriosus et B; härefter et E. ^{ha} Sâ A, D; Brigide B; · B · E. ^{hb} infans E. ^{hc-hc} eis sanum E. ^{hd} Saknas B, E. ^{he} Vasten med förkortningsstrecken B; Watzstenon med förkortningsstreck D; Vatzstenon E. ^{hf} Sâ B, D, E; suo A. ^{hg} Helgo E. ^{hh} Formisex B; Fornusex D. ^{hi-hi} Kanutus Findbordi B; Kanutus Findwidi D; Canutus Finuuidi E. ^{hj} Härefter överstruket infantis A; Margarita E. ^{hk} Sâ A, D; saknas B, E. ^{hl} Scaniger B, D; Staningus E. ^{hm} hec B, D. ^{hn-hn} Millesimo ccc^{mo} lxxiiij^{to} B; Millesimo trecentesimo lxxiiij D. ^{ho} Sâ A, D, E; contingit B. ^{hp} Sâ A, D; sequens B, E. ^{hq} Sâ A, B, E; illi D. ^{hr} contingit E. ^{hs} Härefter in E. ^{ht} Rättat från comparunt (sista stapeln i bokstaven n expungerad) A. ^{hu-hu} Med omflytningstecken rättat från dicens sub iuramento A. ^{hv} Sâ A, D; saknas B, E. ^{hx} Härefter dictus tillagt över raden B; quidem D. ^{hy} Sâ A, D, d.v.s. Detlauus; Clauus ändrat från Declauus genom att bokstäverna de blivit raderade B; dictus Clauus E. ^{hz} Neiandunc E. ^{ia} Norbi B, D. ^{ib} Tillagt över raden B. ^{ic} dicebat ipsum B; dicit ipsum E. ^{id} Efter rättelse B; bampnitum E. ^{ie} Sâ A, D; ipse B, E. ^{if} Härefter suum B, D, E. ^{ig} vt E. ^{ih} Sâ A, B, E; saknas D. ⁱⁱ Sâ A, D; sexcentum B, E. ^{ij} iij B, D. ^{ik} Saknas E. ^{il} tortures D. ^{im} Sâ A, D; saknas B, E. ⁱⁿ⁻ⁱⁿ Sâ A, D; domine Brigide B; domine · B · E. ^{io-io} Sâ

A, D; visitaret B, E. ^{ip}Vastenon med förkortningsstreck B; Watzsten med förkortningsstreck D, E. ^{iq}Så A, D; Brigide B; beate · B · E. ^{ir}x D. ^{is}offerret B, E. ^{it}medium E. ^{iu}Härefter expungerat suis A. ^{iv}illius B, D. ^{ix}strins-
erunt E. ^{iy-iy}frangebantur B, E; frangebantur in continenti D. ^{iz}Härefter ad truncos överstruket B.

^{ja}Första stapeln i bokstaven u utformad som bokstaven i A. ^{jb}Härefter ex B. ^{jc-jc}et suspenderunt eum B, E; saknas D. ^{jd}Så B, D, E; de A. ^{je}Så B, D, E; procedere A. ^{jf}Härefter överstruket eos A. ^{ig-ig}superuiuens si con-
queretur sicut et postea A; superuiuentes si ipse sic torsus superuiueret sicut postea B, E; superuiuentes et
conqueretur sicut et postea D. ^{jh}illorum B, D, E. ^{ji}Saknas D. ^{jj}Härefter esset E. ^{jk-jk}Så A, D, E; domina sancta
B. ^{jl}et E. ^{jm}Härefter et E. ^{jn-jn}hunc hominem E. ^{jo-jo}ob memoriam E. ^{jp}Så B, E; succindam A, D. ^{jq}Så A, D;
et B, E. ^{jr}sui E. ^{js-js}eum ibi B, E; hominem ibi D. ^{jt}Saknas E. ^{ju}Så A, D; quiquid B; quiquid E. ^{jv}cum E.
^{jx-jx}Så A, D; viribus aliquid B, E. ^{iy}Saknas B. ^{jz}viuit E.

^{ka}Härefter bokstäverna fi överstrukna A. ^{kb}bampniti E. ^{kc}Clauus ändrat från Declauus som det förefaller B;
Declauus D; Clauus E. ^{kd}suspendi E. ^{ke}Saknas D. ^{kf}Så A, B; videlicet D. ^{kg-kg}Wicko de Witzen B; Wickko de
Witzen D; Vitho de Wezsen E. ^{kh}Calmarensis B, E; Calmariensis D. ^{ki}Toffta ändrat från Tofte B; Thofo D;
Tofea E. ^{kj}Swenorum B, D; Suuenorum E. ^{kk}Så A; Wiko B; Wickko D; Vitho E. ^{kl}Så A, D; a B, E. ^{km}Så A,
B; quibusdam D. ^{kn}jurauit E. ^{ko}Härefter vestibus B, D, E. ^{kp}instantem E. ^{kq-kq}Så A, D; vidit hoc B, E. ^{kr}Så
A, D; xiii B, E. ^{ks}Nicolay B. ^{kt}Stokholmis efter rättelse av annan hand från Stolomis B; Stokholmis D; Stot-
holmensis E. ^{ku}Saknas E. ^{kv}Så A, D; ut B, E. ^{kx}Katherina B, D. ^{ky-ky}Karolus nomine paruulus E. ^{kz}Tillagt
över raden B.

^{la}Så A, B; constitutum D, E. ^{lb}Saknas E. ^{lc}Så A, D; Brigide B, E. ^{ld}Härefter filio B; pareuo E. ^{le}Härefter
filio E. ^{lf}Tillagt i marginalen och här insignerat A. ^{lg}Härefter cum D. ^{lh}presentia E. ^{li}sanctitate D. ^{lj-lj}Nicolao
Arvidi B; Nicholao Aruidi D; Nicolao Aruidi E. ^{lk-lk}Clemente Birgerj B; Clementi Birgeri D. ^{ll-ll}M^occc^ovi A;
Millesimo tricentesimo lxxvij^{to} B; lxxvi D; Mccclxxvj E. ^{lm}contingit B. ^{ln-ln}Rabulor parrochie Boytrex B;
Rabulor parrochie D; Orabolr (med överliggande förkortningstecken) parrochie Boytrex E. ^{lo}Härefter in B. ^{lp}Här-
efter et B. ^{lq}Härefter ad B, E. ^{lr-lr}Så A, D; sicvt nemini nocere videbatur B; sic et nouum nocere videbatur E.
^{ls}Saknas E. ^{lt}Härefter överstruket precepto A. ^{lu}Saknas D. ^{lv}Så A, D; saknas B, E. ^{lx}se B. ^{ly}Så A, B; vsque ad D,
E. ^{lz}sanctas E.

^{ma}Så B, D, E; Theobadum A. ^{mb}Brigidam B, E. ^{mc}B · A, E; Brigidam B; Birgittam D. ^{md}Anneswidior
B; Auneswidior D; Auesindor E. ^{me}Bra E. ^{mf}Så A, B; familiari D; familiarij E. ^{mg}Så A, D; Nicolaus B, E.
^{mh}Härefter in B, E. ^{mi}Så B; Swanshaw A; Swanzhals D; Swanschals E. ^{mj}Saknas E. ^{mk-mk}Orden upprepade E.
^{ml}xlme D. ^{mm}Wasten med förkortningsstreck B; Watzstenum D; Vatzstena E. ^{mn}Efter rättelse från tantummodo
B. ^{mo}Härefter diebus D. ^{mp}Härefter eciam B, D. ^{mq}Härefter presentibus tillagt senare, som det förefaller, B. ^{mr}Så
A, D; saknas B; presentibus E. ^{ms}Tycone efter rättelse B; Tutone D; Tibont E. ^{mt}Waderstade B; Waderstada
D; Vedherstada E. ^{mu}Heredstade B; Haradstada D; Heradsthada E. ^{mv}Klastada B, D; Klastadha E. ^{mx}Så B, D,
E; parrochie A. ^{my}Wasten med förkortningsstreck B; Watzstenum D; Watezsena E. ^{mz}Saknas E.

^{na-na}quam guttur D. ^{nb}nec E. ^{nc-nc}Saknas D. ndMargarita E. ^{ne}dignito E. ^{nf}Bokstäverna ex tillagda
över raden och här insignerade B. ^{ng-ng}dominam Brigidam B; d · b · D; dominam · B · E. ^{nh-nh}Så A, D; mamil-
las sugere maternas B, E. ⁿⁱexaminatores B; examinatum testimonium D. ^{nj-nj}Saknas D. ^{nk}Nicolao B, E.
^{nl}Så B, E; saknas A. ^{nm-nm}Saknas B, E. ⁿⁿSå A, D; Nicolao B, E. ^{no}Oddonis D. ^{np}Hannikinij B; Hennikini D;
Henichini E. ^{nq}Saknas D. ^{nr-nr}Woitbroneban Wazen B; Wickone wan Wazen D; Vichono wan Vicen E.
^{ns}Calmariensis B, D; Kalmarensis E. ^{nt}pre D. ^{nu}Härefter in D. ^{nv}Vasten med förkortningsstreck B; Watzstenum
med förkortningsstreck D; Vatzscere E. ^{n^x-n^x}Millesimo tricentesimo lxxvij^{mo} B; Millesimo ccc lxx septimo D.
^{ny-ny}feria ij E. ^{nz}Robertus D.

^{oa}Hermani E. ^{ob}Bosbrildensis D. ^{oc-oc}auctoritate jmperiali B, D, E. ^{od-od}prefate domine Brigide B, D;
prefate domine · B · E. ^{oe}Härefter et B, E. ^{of}Så A, D; singula B, E. ^{og}diuque D. ^{oh}Så A, D; et B, E. ^{oi}Så A, D;
Ottoniensis B; Otthoniensem E. ^{oj}Efter rättelse A. ^{ok-ok}signau consueto B.

¹⁻¹Härmed torde avses sätesgården Broby i Å socken i Björkekinds härad; se ÅSF I, s. 311. ²För betydelsen 'fat'
(rymdmätt) se GMLS: vas 2. ³⁻³Oidentifierad ort i Vätö socken. För Vätö se C. G. Styffe, Skandinavien under
unionstiden (3. uppl., 1911), s. 382, och I. Wilcke Lindqvist, Bro och Vätö skeppslag (Sveriges kyrkor, Uppland 2:1,
1940), s. 195 f. Att det är Vätö som avses styrks av att Olofs vittne Henrik uppges komma från det näraliggande
Anderssvedja i (Roslags-)Bro socken. Det kan påpekas att läsarten i B Rabulor parrochie Boytrex av Collijn tolkats
som Orrböle i Burträsk socken (i nuvarande Västerbotten); se Collijn, a.a., s. 687. Detta förefaller dock mindre
sannolikt. ⁴D.v.s. chalybis. För ordet med betydelsen 'stål' se GMLS: chalybis.